

Sygn. akt IV CSK 499/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek (sprawozdawca)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa W. S.
przeciwko Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W.
o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 17 stycznia 2020 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 8 lutego 2018 r., sygn. akt V ACa (...),

- 1) oddala skargę kasacyjną,**
- 2) zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2717,- (dwa tysiące siedemset siedemnaście) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powódka M. S. wniosła o pozbawienie wykonalności - w części jej dotyczącej - tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Okręgowego w T. z dnia 20 stycznia 2001 r., wydanego w sprawie z powództwa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przeciwko W. S. o zapłatę, sygn. akt I C (...), opatrzonego na podstawie postanowienia Sądu Okręgowego w T. z dnia 7 lipca 2014 r. klauzulą wykonalności przeciwko M. S., jako małżonce dłużnika, z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku wspólnego. Podstawą żądania pozwu było twierdzenie, że zobowiązanie nie może być egzekwowane z jej udziału wobec przedawnienia roszczenia. Od dnia 30 czerwca 2016 r. postępowanie toczyło się z udziałem W. S. - następcy prawnego powódki M. S. z tytułu nabycia spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Wyrokiem z dnia 27 września 2016 r. Sąd Okręgowy w T. pozbawił wskazany tytuł wykonawczy wykonalności co do M. S. w całości, a wyrokiem z dnia 8 lutego 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację strony pozwanej.

Podstawa faktyczna i prawna rozstrzygnięć Sądów obu instancji była zgodna. Ustalono, że podstawą wierzytelności wobec W. S., prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą PPHU A., była umowa o restrukturyzację długu ze środków Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużania Rolnictwa zawarta w dniu 1 grudnia 1992 r. z Bankiem (...) SA (bankiem funduszowym), działającym w imieniu Skarbu Państwa - Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej jako dysponenta Funduszu. Wierzytelność została zabezpieczona hipoteką umowną zwykłą do sumy 77 000 zł z odsetkami 5% rocznie, ustanowioną na stanowiących przedmiot wspólności majątkowej małżeńskiej udziałach M. i W. S., wynoszących 7/8 części we współwłasności nieruchomości, objętej księgą wieczystą Kw nr (...). Współwłaścicielem nieruchomości w 1/8 części była osoba trzecia – T. S. Dłużnik nie spłacił części należności, stąd umowa została wypowiedziana, a wierzytelność była przedmiotem cesji kolejno między Bankiem (...) SA - Bankiem R. SA – Bankiem Z. SA. Ostatecznie wierzytelności Skarbu Państwa Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej zostały przejęte przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, dalej jako: „Agencja” lub „ARiMR”. Wyrokiem Sądu

Okręgowego w T. z dnia 20 września 2001 r. zasądzono od W. S. na rzecz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa kwoty 8 300,79 zł i 125 213,84 zł z ustawowymi odsetkami (sygn. akt I C (...)). Wyrok uprawomocnił się z dniem 3 kwietnia 2002 r., a klauzulę wykonalności przeciwko dłużnikowi nadano w dniu 28 stycznia 2003 r. Postanowieniem z dnia 11 czerwca 2007 r. postępowanie egzekucyjne wszczęte na podstawie tego tytułu przeciwko W. S., umorzono z mocy prawa (art. 823 k.p.c.). Agencja, po uzyskaniu od komornika informacji o wszczęciu egzekucji z nieruchomości przez innych wierzycieli, przyłączyła się w dniu 30 lipca 2014 r. do egzekucji toczącej się przeciwko temu dłużnikowi i wystąpiła z wnioskiem o nadanie tytułowi egzekucyjnemu, w postaci wskazanego wyroku Sądu Okręgowego w T. z 20 września 2001 r., klauzuli wykonalności przeciwko małżonce dłużnika M. S. z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością ustawową. Postanowieniem z dnia 7 lipca 2014 r., które stało się prawomocne z dniem 27 października 2014 r., Sąd Okręgowy w T. uwzględnił wniosek. M. S., po wszczęciu przeciwko niej w dniu 13 lutego 2015 r. postępowania egzekucyjnego, pozwem w obecnej sprawie wniosła o pozbawienie tego tytułu wykonawczego wykonalności, w części jej dotyczącej, powołując się na zarzut przedawnienia roszczenia. Udziały w nieruchomości zostały sprzedane przez licytację, następnie wykreślono hipoteki w księdze wieczystej na podstawie postanowienia o przysądzeniu własności. Do wydania rozstrzygnięcia w obecnej sprawie postępowanie egzekucyjne pozostawało w toku, gdyż nie doszło do podziału uzyskanej sumy między wierzycieli. Prawomocnym wyrokiem z dnia 13 stycznia 2015 r. w sprawie z powództwa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przeciwko W. S. i M. S., jako dłużnikom hipotecznym, o zapłatę kwoty 77 000 z odsetkami przy ograniczeniu ich odpowiedzialności do wartości nieruchomości i do wysokości hipoteki oddalono powództwo przeciwko M. S. oraz odrzucono pozew przeciwko W. S. (sygn. akt I C (...)).

Sąd Apelacyjny przyjął, podzielając stanowisko Sądu pierwszej instancji, że powództwo przeciwegzekucyjne, oparte na art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. jest uzasadnione, wobec przedawnienia roszczenia. Wskazał, że termin przedawnienia roszczenia stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem sądu wynosił, zarówno w odniesieniu do dłużnika jak i jego małżonki, jako dłużniczki egzekwowanej,

dziesięć lat. Uległ on przerwaniu po raz pierwszy na skutek złożenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, ponownie na skutek wszczęcia w 2006 r. postępowania egzekucyjnego wobec W. S., tym razem nieskutecznie wobec umorzenia postanowieniem z dnia 11 czerwca 2007 r. (art. 823 w zw. z art. 182 § 2 k.p.c.). Złożenie w dniu 30 lipca 2014 r. kolejnego wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego było bezskuteczne, gdyż nastąpiło po upływie terminu przedawnienia. Sąd uznał za bezzasadny zarzut pozwanej, że M. S. jest nadal dłużnikiem rzeczowym z tytułu hipoteki wpisanej księdze wieczystej nieruchomości, z której jest prowadzona egzekucja, gdyż wierzytelność hipoteczna nie podlega przedawnieniu. Stwierdził, że zgodnie z art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnień wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej (za wyjątkiem roszczenia o odsetki), ale wobec odmiennego zakresu odpowiedzialności M. S. jako dłużniczki rzeczowej, dla prowadzenia nadal przeciwko niej egzekucji konieczne byłoby przedstawienie nowego tytułu wykonawczego. Agencja, która nim nie dysponuje, nie może powoływać się w obecnym postępowaniu przeciwegzekucyjnym na istnienie tej wierzytelności.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa złożyła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego. Wnosząc o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i uwzględnienie apelacji pozwanej poprzez zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji w części dotyczącej punktów I,II,III i oddalenie powództwa co do kwoty 77 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 lipca 2012 r., a w pozostałym zakresie pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, ewentualnie o uchylenie go w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania, skarżąca powołała obie podstawy kasacyjne (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). W ramach pierwszej z nich zarzuciła naruszenie art. 776 k.p.c., art. 787 § 2 k.p.c., art. 1003 § 2 k.p.c., art. 1035 i nast. k.p.c. poprzez niezastosowanie, art. 787 § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 20 stycznia 2005 r. poprzez błędną wykładnię, a drugiej - naruszenie art. 41 § 1 k.r.o. w brzmieniu obowiązującym do dnia 20 stycznia 2005 r., art. 65 § 1 i art. 77 u.k.w.h. poprzez niezastosowanie.

Sąd Najwyższy zważył:

Zarzuty podniesione w ramach obu podstaw kasacyjnych są chybione jako - z jednej strony oparte na błędnym rozumieniu istoty i zakresu odpowiedzialności małżonka dłużnika, z drugiej – wykraczające poza granice rozpoznania powództwa przeciwegzekucyjnego.

Rozważania rozpocząć należy od przypomnienia, że w sytuacji zbiegu podstaw odpowiedzialności małżonka dłużnika z majątku wspólnego i z tytułu hipoteki, jej zakres, przedmiot oraz środki ochrony prawnej regulowane są dwoma samodzielnymi reżimami prawnymi. W okolicznościach faktycznych sprawy wyznaczał je stan prawny w dacie powstania zobowiązań i relewantnych zdarzeń prawnych (art. 5 ust. 5 pkt 1 i 2 oraz ust. 6 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. 2004, Nr 162, poz. 1691, art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. 2009, Nr 131, poz. 1075). Są to zatem odpowiednio przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz kodeksu postępowania cywilnego obowiązujące w dniu 1 grudnia 1992 r., tj. dacie zawarcia umowy o restrukturyzację długu, i w dniu 27 października 2014 r., tj. dacie powstania tytułu wykonawczego przeciwko powódce w wyniku nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, ponadto przepisy ustawy o księgach wieczystych i hipotece, obowiązujące w dniu ustanowienia hipoteki (ściśle: złożenia wniosku w postępowaniu wieczysto-księgowym o wpis hipoteki) na udziale M. S. we współwłasności nieruchomości tytułem zabezpieczenia wierzytelności przysługującej wobec W. S. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2006 r., III CZP 74/06, OSN 2007, nr 6, poz. 90, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2008 r., III CZP 77/08, OSNC 2009, nr 7-8, poz. 114, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2007 r., III CZP 44/07, OSNC-ZD 2008, nr A, poz. 29).

Odpowiedzialność małżonków pozostających w ustroju ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej, w dacie zaciągnięcia przez W. S. zobowiązania, była oparta na ogólnych zasadach odpowiedzialności kontraktowej, za wyjątkiem zobowiązań wynikających z zaspokajania zwykłych potrzeb rodziny, w odniesieniu do których ustawa przyjęła wprost solidarność dłużników (art. 27 i 30

k.r.o.). Zgodnie z art. 41 § 1 k.r.o. wierzyciel, którego dłużnikiem był tylko jeden z małżonków, mógł żądać zaspokojenia z majątku wspólnego. Wyjątki od tej reguły dotyczyły wierzytelności powstałej przed powstaniem wspólności ustawowej albo związanej z odrębnym majątkiem jednego z małżonków, co do których wierzyciel mógł żądać zaspokojenia tylko z odrębnego majątku dłużnika oraz enumeratywnie wymienionych składników majątku wspólnego (§ 2), ograniczenia lub wyłączenia przez sąd możliwości zaspokojenia z majątku wspólnego wierzyciela, jeżeli jego dłużnikiem był tylko jeden z małżonków, a ze względu na charakter wierzytelności albo stopień przyczynienia się małżonka będącego dłużnikiem do powstania majątku wspólnego, zaspokojenie takie byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (§ 3 dodany ustawą z dnia 19 grudnia 1975 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Dz. U. Nr 45, poz. 234). Treść tytułu wykonawczego decyduje o tym, przeciwko komu i w jakich granicach prowadzone jest postępowanie egzekucyjne, zatem wierzyciel mógł prowadzić egzekucję wobec małżonka dłużnika dopiero po uzyskaniu klauzuli wykonalności, w której z mocy prawa zamieszczano zastrzeżenie o ograniczeniu odpowiedzialności do majątku wspólnego (art. 319 w zw. z art. 783 k.p.c.). Orzeczenie o nadaniu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika istotnie zmieniało jego status prawny, gdyż, przestając być osobą trzecią, stawał się on dłużnikiem egzekwowanym zobowiązanym do spełnienia świadczenia (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 1968 r., III CZP 89/67, OSPiKA 1979, poz. 83, postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2001 r., II CKN 498/00, nie publ., z dnia 2 lipca 2009 r., V CSK 471/08, nie publ., wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2010 r., IV CSK 141/10, nie publ, z dnia 6 grudnia 2012 r., III CSK 43/12, M.Pr.Bank. 2013, nr 10). Małżonek dłużnika mógł zgłaszać zarzuty oparte na art. 41 § 3 k.r.o. wyłącznie w postępowaniu klauzulowym (art. 787 k.p.c.), ale ograniczony zakres kognicji Sądu w tym postępowaniu uniemożliwiał badanie istnienia zobowiązania i ewentualnych innych zarzutów. Zarzuty prowadzące do ograniczenia lub wyłączenia możliwości zaspokojenia się majątku wspólnego przez wierzyciela, którego dłużnikiem był jeden z małżonków (art. 41 § 3 k.r.o.), ulegały prekluzji z chwilą nadania klauzuli wykonalności, jednak małżonek dłużnika uzyskiwał uprawnienie do korzystania

z innych środków ochrony prawnej. Prawomocność postanowienia w tym przedmiocie skutkowałą powstaniem tytułu wykonawczego, wiążącego także inne sądy. Niedopuszczalna jest zatem pozainstancyjna kontrola orzeczenia wydanego w postępowaniu klauzulowym, co oznacza, że chybiona jest podstawa skargi kasacyjnej w zakresie wskazującym na naruszenie przepisów mających zastosowanie jedynie w tym postępowaniu, tj. art. 776, art. 787 k.p.c. i art. 41 § 1 k.r.o. Podkreślić należy oczywistą wadliwość uzasadnienia kasacyjnego zarzutu naruszenia art. 787 k.p.c. poprzez „nie wzięcie pod uwagę, że małżonka dłużnika M. S., po nadaniu w stosunku do niej rozszerzonej klauzuli wykonalności stała się współdłużnikiem powodowej ARiMR, tyle że nie osobistym, lecz ponoszącym odpowiedzialność za cudzy dług z przedmiotów objętych wspólnością majątkową małżeńską, tzw. dłużnikiem rzeczowym”. Klauzula wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika nie jest „rozszerzona”, gdyż ma charakter samodzielny. Małżonek dłużnika, który sam nie zaciągnął długu, nie jest dłużnikiem w znaczeniu materialno-prawnym, a po nadaniu klauzuli nie staje się ani dłużnikiem osobistym ani dłużnikiem rzeczowym tylko dłużnikiem egzekwowanym ponoszącym, mimo braku własnego długu, odpowiedzialność majątkową za dług cudzy. Pojęcia „klauzula wykonalności o charakterze osobistym, rzeczowym czy mieszanym osobisto-rzeczowym” nie są znane polskiemu systemowi prawnemu.

Konsekwencją zmiany statusu prawnego małżonka dłużnika, jest odmiennosc przysługujących mu środków ochrony prawnej. Może on w szczególności, poprzez wniesienie powództw przeciwegzekucyjnych, żądać pozbawienia tytułu wykonawczego w całości lub w części, albo jego ograniczenia. Małżonek dłużnika, jako dłużnik egzekwowany, wytaczając powództwo opozycyjne na podstawie art. 840 § 1 pkt 3 k.p.c. i podejmując merytoryczną obronę przed roszczeniami wierzyciela, uprawniony jest do zgłaszania zarzutów z własnego prawa oraz z praw dłużnika, których ten wcześniej nie podniósł w procesie zakończonym wydaniem tytułu egzekucyjnego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2005 r., V CK 807/04, nie publ., z dnia 4 listopada 2010 r., IV CSK 141/10, nie publ.). W ramach tego uprawnienia M. S. skutecznie podniosła zarzut przedawnienia roszczenia z prawa dłużnika, czego następstwem było uwzględnienie powództwa

poprzez pozbawienie co do niej wskazanego tytułu wykonawczego wykonalności w całości.

Istotą skargi kasacyjnej jest twierdzenie, że wadliwość orzeczenia Sądu drugiej instancji wynika stąd, że powództwo przeciwegzekucyjne powinno być oddalone w części dotyczącej sumy hipoteki, bowiem powódka jest nadal dłużnikiem rzeczowym. Dla jego wykazania skarżąca powołała zarzuty naruszenia art. 65 § 1 i art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece przez niezastosowanie, wobec „nie wzięcia” pod uwagę, że poprzez wpis hipoteki M. S. stała się dłużnikiem rzeczowym, czego nie kwestionuje, a przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia w nieograniczonym czasie. Tak uzasadniona podstawa kasacyjna jest chybiona. Nie ulega wątpliwości, że powódka, jako małżonka dłużnika, odpowiadała za jego dług zarówno z mocy ustawy - z majątku wspólnego jak i z tytułu czynności prawnej ustanowienia ograniczonego prawa rzeczowego w postaci hipoteki - ze swojego udziału we współwłasności nieruchomości. Z tytułu hipoteki była dłużnikiem rzeczowym, a zakres jej odpowiedzialności majątkowej był ograniczony podwójnie - do wysokości sumy hipoteki i do wartości udziału w nieruchomości. Hipoteka jest akcesoryjnym prawem rzeczowym, ustanawianym dla zabezpieczenia wierzytelności, obciążającym cudzą nieruchomość przez zagrożenie egzekucją (art. 65 u.k.w.h.). Początkowa rozbieżność poglądów piśmiennictwa i orzecznictwa co do tego, czy właściciel obciążonej nieruchomości, nie będący dłużnikiem osobistym wierzyciela zabezpieczonej wierzytelności, jest obowiązany do zapłaty ze wskazanymi ograniczeniami odpowiedzialności czy do znoszenia egzekucji ze swojej rzeczy prowadzonej przeciwko dłużnikowi osobistemu, ustała. Obecnie przyjęto, za tzw. teorią obligacji realnej, że jest on zobowiązany do zapłaty (czynienia) w granicach swojej odpowiedzialności (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 września 1999 r., III CKN 331/98, OSNC 2000, nr 3, poz. 57). Konsekwentnie oznacza to, że w razie odmowy zapłaty wierzyciel, aby uzyskać przymusowe zaspokojenie, powinien wytoczyć przeciwko aktualnemu właścicielowi obciążonej nieruchomości powództwo o zapłatę, a po uzyskaniu tytułu wykonawczego doprowadzić do egzekucyjnej sprzedaży obciążonej rzeczy (art. 75 u.k.w.h.). Nie jest możliwe wykorzystywanie przez wierzyciela wobec dłużnika rzeczowego innego tytułu wykonawczego, na

podstawie którego odpowiada on jako dłużnik egzekwowany, nawet jeżeli egzekucja dotyczy nieruchomości obciążonej hipoteką. Przemawia za tym w szczególności okoliczność, że tytuł egzekucyjny przeciwko dłużnikowi rzeczowemu musi zawierać wynikające z mocy prawa i uwzględniane przez sąd w postępowaniu rozpoznawczym z urzędu zastrzeżenia o ograniczeniu jego odpowiedzialności do wysokości sumy hipoteki i do wartości udziału w nieruchomości, oraz stwierdzenie, że egzekucja może być skierowana tylko do obciążonej nieruchomości (por. m.in. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 1997 r., I CKU 78/96, Prokuratura i Prawo Orzecznictwo 1997, nr 6, poz. 38). Nie zamieszczenie w tytule egzekucyjnym takiego zastrzeżenia uniemożliwia wprowadzenie wskazanych ograniczeń zarówno w postępowaniu klauzulowym jak i egzekucyjnym. Ponadto, zgodnie z art. 73 u.k.w.h. właściciel nieruchomości nie będący dłużnikiem osobistym może, niezależnie od zarzutów, które przysługują mu osobiście przeciwko wierzycielowi hipotecznemu, podnosić także zarzuty przysługujące dłużnikowi oraz te, których dłużnik zrzekł się po ustanowieniu hipoteki. Wykorzystanie ich może być skuteczne tylko w postępowaniu rozpoznawczym, gdyż powoływanie zdarzeń powstałych przed powstaniem tytułu egzekucyjnego jako podstawy żądania pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności jest wykluczone (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.). Zwrócić ponadto należy uwagę, że zakaz orzekania ponad żądanie (art. 321 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) dotyczy także powództw przeciwegzekucyjnych. Zakres rozpoznania Sądów w obecnym postępowaniu wyznaczyło zatem żądanie małżonka dłużnika dotyczące pozbawienia wykonalności oznaczonego tytułu wykonawczego, a nie tytułu, który wierzyciel mógłby uzyskać dopiero w wyniku przeprowadzenia postępowania. Chybione jest odwoływanie się przez skarżącą do poglądu Sądu Najwyższego, w myśl którego tytułowi egzekucyjnemu zasądzającemu należność od dłużnika osobistego można nadać klauzulę wykonalności przeciwko nabywcy nieruchomości obciążonej hipoteką zabezpieczającą zasądzoną wierzytelność (art. 788 § 1 k.p.c.), jeżeli tytuł egzekucyjny obejmuje obowiązek zbywcy wynikający ze stosunku prawnego hipoteki (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2016 r., III CZP 81/16, OSNC 2017, nr 9, poz. 96). Orzeczenie powyższe zapadło bowiem w znacząco odmiennym stanie faktycznym, w którym wierzyciel na podstawie tytułu wykonawczego uzyskał hipotekę

przymusową na nieruchomości dłużnika, a dopiero po jej powstaniu dłużnik osobisty, będący jednocześnie dłużnikiem rzeczowym, zbył nieruchomość na rzecz osoby trzeciej. Sąd Najwyższy zastrzegł przy tym wyraźnie, że tytuł egzekucyjny wydany przeciwko dłużnikowi osobistemu, będącemu właścicielem nieruchomości obciążonej, nie przesądza automatycznie o jego odpowiedzialności hipotecznej, stąd zastosowanie art. 788 § 1 k.p.c. w razie zbycia nieruchomości obciążonej hipoteką można uznać za uzasadnione tylko wtedy, gdyby sąd w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności uzyskał pewność, że tytuł egzekucyjny stwierdza obowiązek zapłaty wynikający ze stosunku hipoteki.

Trafnie podnosi skarga, że zgodnie z zasadą aktualności, na skutek wykreślenia hipoteki wygasła odpowiedzialność rzeczowa powódki, co uniemożliwia poszukiwanie przez pozwaną ochrony prawnej w innym postępowaniu. Niemniej okoliczność ta, wynikająca w części z uchybień wierzyciela, nie usprawiedliwia podstawy kasacyjnej w części wskazującej na naruszenie art. 1003 § 2 i art. 1035 k.p.c.

Z tych względów brak uzasadnionych podstaw skargi kasacyjnej skutkuje jej oddaleniem (art. 398¹⁴ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego postanowiono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c.).

jw